

Ministerpræsident N. S. Khrusjtjovs tale den 18. juni 1964 på Dalum Landbrugsskole

Ærede hr. Andersen! Ærede hr. statsminister! Mine damer og herrer! Jeg er meget tilfreds med det jeg har set hos Dem. Jeg bøjer hovedet for de danske bønders arbejde, for deres fysiske arbejde og for videnskabsmændene, som har arbejdet så udmærket og givet gode anvisninger, på grundlag af hvilke alle bønder i Danmark driver landbrug med held. Jeg har set forbløffende marker. Jeg har set rene marker, jævne. Det er klart, at folk har slidt meget. Og ikke bare det, for som man siger hos os: "Også fanden arbejder i sumpen, men hvad kommer der ud af det?" (ordret: også fanden arbejder i sumpen, men hvilken mening!). Nej, folk har slidt med omtanke. Afgrøderne er meget gode, og Deres høstudbytter er forbavsende. Kvægracerne - mælken er fed; svineavlen er god og ganske produktiv. Se, man har vist mig en so, som ved første faring fik 15 grise. Det er et meget godt resultat. Det er bemærkelsesværdigt, og jeg er begejstret. Vi har prøvet Deres produkter idag, og ikke bare i dag. Jeg har allerede befundet mig nogle dage hos Dem og har levet af Deres produkter, og ligeledes før jeg kom hertil, har Deres produktions kvalitet været velkendt for mig. Produktionen er glimrende, og vi støder ikke på kritiske bemærkninger hos vore forbrugere, når de køber den produktion, som er skabt af Deres bønders og videnskabsmænds arbejde. Men jeg vil gerne sige Dem sandheden, for jeg ville ikke være mig selv, hvis jeg kun, så at sige, holdt honningsøde taler for Dem og ikke sagde min sande mening og vurdering. Jeg synes, at jeg i samtalerne med visse herrer, repræsentanter for det danske folk, og repræsentanterne... jeg føler, at de går med brillen, der er dækket af et slør lagt på glassene af vestlige journalister, som overhovedet ikke er kompetente til virkeligt at give en bedømmelse af tilstanden i et eller andet lands landbrug. Jeg taler ikke om de tilstedeværende vestlige journalister, det er geniale folk, og de lyver aldrig. De skriver kun sandheden. Jeg taler om de løgnhalse, som skriver og lyver. Men jeg må sige Dem: De har en meget tåget forestilling om tilstanden i vort landbrug. Det er meget skadeligt. Fat mod! Se sandheden i øjnene, og vær ikke bange for at sige sandheden om, hvad der er godt, og hvad der er dårligt. Det vil vi se på med forståelse. Men jeg ser nu, at De ikke forstår vort landbrug, fordi De tror, at vi, forstår De, kravler rundt på jorden og derfor er rede til, om jeg så må sige at gøre skrabud for enhver vædder, der er avlet under kapitalistiske forhold. Jeg siger Dem: De har et godt svinehold. Men vore svin vil forsvare det socialistiske system og kappes med Deres svin på kvalitetstallene. Deres gode malkebesætninger... De har gode køer med store mælkeydelser og med høj fedtprocent. Men De er ikke monopolister. Mine herrer, De må forstå dette! De står over for Sovjetunionen. Jeg vil gentage, at vi kan stille vore sovjetiske socialistiske tyre op over for jeres kapitalistiske tyre og lade dem så, så at sige, konkurrere. Jeg kan også tage andre områder inden for husdyravlen og fjerkræavlen og inden for planteforædlingsarbejdet. Jeg husker, da den amerikanske farmer Hearst kom på besøg for første gang, det er en syv-otte år siden. Jeg holdt dengang ferie på Krim. Han besøgte mig der og vi samtalede, om jeg så må sige, fuldstændig roligt og utvungent, fordi jeg sagde, at man ikke skulle slippe journalister ind. Han så også sådan på det. Han kom, så sandelig, for at slå dette fattige Sovjetrusland med De forenede Staters storhed. Jeg sagde til hr. Hearst: rejs rundt på vore brug og se, og lad os bagefter mødes, og så vil vi sandsynligvis føre vor samtale på et andet plan. Jeg sagde til ham: lad os udveksle forædlede majsfrø. Han siger: det kan jeg ikke, det er forbudt. Jeg siger: hr. Hearst! jeg foreslår Dem en byttehandel, men jeg ved ikke, hvem der vinder ved byttet, og hvem der taber. Men da Hearst kørte til Odessa, besøgte et planteforædlingsinstitut og så majssorten "Odesskaya-10", så tog han den og kyssede den. Se det er en kender. Og sådan ser De også på det. Se nu er ham Khrusjtov kommet. Ork, hvor skal vi gøre ham forbavset. Han er om jeg så må sige... de er barbarer oppe fra Norden, de har erobret en stat. Kommunisterne holder magten i deres hænder, de undertrykker alle og forstår ikke "en fandens disse". Vi skal nok belære ham. Vågn op! Vi repræsenterer socialismens store land. Vi kan konkurrere med Dem inden for planteforædling, på sorternes kvalitet. Hvedesorten "bezostaya-I" fremavlet af akademimedlem Lukjanenko giver et høstudbytte på 92 centner pr. hektar, går slet ikke i leje og er fortræffelig egnet til brødbagning. Jeg overlader nu konklusionen til Dem. Og ikke bare Sukjanenko. Også ukraineren Remeslo, han har fremavlet en vinterhvedesort, "808". Den giver et høstudbytte på 60 centner. Og vi har mange af den slags resultater. Vor videnskabsmand, akademimedlemmet Pustovojt har frembragt, fremavlet en sort solsikkeolie med et olieindhold på 50-54%. Verden kender ikke til den slags. Det er ikke pral. Men det er kendsgerninger. Og hele verden kommer til os for at få vore frø. Men De ser på os, som var vi på kravlestadiet inden for landbruget. Det er den sygdom, som hedder national indskrænkethed. De vil ikke se ud over Deres egen horisont. Det er en meget skadelig sygdom. Sørg for at komme af med den! Jo hurtigere De kommer Dem, jo bedre for Dem! Jeg siger Dem, mine herrer: jeg har brugt mine øjne og set bemærkelsesværdige marker. Jeg er taknemmelig over for Danmarks statsminister og landbrugsminister og .hr. præsident Andersen, ja.. og de gårdmænd som har vist deres brug, deres forbløffende brug. Men jeg siger Dem ærligt og redeligt: jeg har ikke set noget hos Dem, som jeg kunne tage med mig hjem til mit landbrug. Jeg siger Dem ærligt: det er et overstået stadium. En gård på 30 hektar, 50 hektar, den slags brugsstørrelser har vi ikke. 500, minimum 1000, 5000, 20000, se det er, så at sige, vore størrelsesforhold. De siger: men hvad med høstudbyttet? Og det er jo hovedsagen. Og hvad med produktiviteten? Mine herrer, forstå mig rigtigt: jeg forstår Dem udmærket. Lad os nu sige, at vi fjerner kunstgødningen hos Dem, sådan at De kommer til at drive landbrug, så at sige, på jorden, sådan som den er givet Dem af Vorherre. Jeg ville gerne se, hvad De så ville vise mig: mere end 10 centner ville De ikke få. Og det er det vi får. Men De lægger 1000 kg kunstgødning på hver hektar. Men hvis vi lægger 1000, så ville vi, forstår I, stoppe jer ned i bukselommen (ordret: putte jer ned bag bæltet - russisk ordsprog). Nu er jeg ved at gå over i offensiven. Jeg siger dette, ser I... jeg vil ikke prale over for Dem, De er seriøse folk og forstår, hvad det drejer sig

om. Forstår De, hvis jeg vrøvler eller praler, så skal De vide, at det er for småtskårent, og det er jeg ikke kommet til Dem for. Jeg vil gerne have, at De forstår, at vi kender situationen i vores eget landbrug. De får øjensynlig i gennemsnit 30-35 centner korn, i gennemsnit ja. Men De bruger også 1000-1100 kg. kunstgødning. Amerikanerne giver 260 kilo til deres korn, høstudbyttet er 17 centner. Det er tal fra regnskaberne. De får 38 centner majs. Men vi får nu i vort landbrug på alle brug, hvor man giver mineralske gødningsstoffer, 50-60 centner. Vi får 100 centner majs. Vi kan få store høstudbytter. Men man må give instrumentet, man må give kvalitet til de mennesker, som arbejder i landbruget, man må give kunstgødning. Se, vi har truffet følgende beslutninger: at investere 10,5 milliarder rubler i den kemiske industri til fremstilling af mineralske gødningsstoffer i løbet af syv år at fremstille 70-80 millioner (tons) mineralske gødningsstoffer i 1970. Sidste år producerede Amerika 35 millioner. Vi vil producere mere end to gange så meget som Amerika producerer. De vil sige, at De tager året 1970, mens Amerika får sidste år. Det er rigtigt. Men Amerika vil ikke vokse på dette område. Det har ingen afsætning. Det har intet materielt incitament. Det vil derfor hæve sig op til et højere niveau, men ikke ret meget, fordi det ikke er nødvendigt for det (Amerika). Men vi vil få 80 millioner. Og mens vi nu har 205-210 millioner (hektar) pløjjord... vi vil mindske vore tilsåede arealer...fordi vi nu får et høstudbytte på 9-10 centner...vi vil nå op på 25-30 centner, og da vil vi ikke behøve så store pløjearealer. Nuvel, jeg ville gerne have, at De skulle vide det. Jeg har set Deres køer, som giver mere end 5, ja endog 6 % fedt. Kom og besøg os, vi vil vise Dem vore køer, som giver 5,2-5,5. Jeg ville gerne have, om De gned Dem lidt i øjnene og ikke så på os, se sådan her, men om De vil se sådan her, lige på; så er forholdet mellem os bedre. Ellers kan De komme ud for meget store skuffelser. Jeg vil gerne fortsætte med at sige Dem sandheden. Sidste år købte vi 12 millioner (tons) korn i Canada, USA, Australien og i andre lande, sådan lidt efter lidt, men jeg tror, at vi sandsynligvis ikke er parate til at indføre mere. Hvorfor? Sidste år fremstillede vi 20 millioner (tons) mineralske gødningsstoffer, i år bliver det 25-26 og næste år bliver det 35 millioner. Derefter vil vi skridte fremad med 10 millioner om året. Således vil vi ikke trygle brødet fra Vorherre, men skabe det med vore egne hænder og vor forstand. Vi vil videreudvikle overrislingen. Vi investerer store penge. Det er vore reserveafgrøder. Nej, vi er ikke afhængige af himlen. Pumper vil give vand i stedet for den. Desuden sætter vi os det mål at have et halvt eller endog et helt års forbrug af korn i reserve. Vort socialistiske landbrug kan ikke være afhængigt af det kapitalistiske. De hørte jo nok dengang vi begyndte at søge markeder for kornkøb, da udtalte Adenauer: sælg ikke korn til Rusland, lad det skride til politiske indrømmelser. Jeg ville sige til disse kloge hoveder, politiske modstandere: før skulle ormene æde dem i jorden end vi skride til politiske indrømmelser. Derfor skal vi fremover holde os for øje, at de klimatiske forhold kan variere. Derfor er det nødvendigt at have reserver. Og vi vil få disse reserver. Det bliver vort panser. Uden det kan vi ikke leve videre. Disse muligheder er til stede hos os, fortræffelige, fortræffelige. Nu om de videre retningslinjer for udviklingen af vort landbrug. Det, jeg har set, det passer ikke på vore forhold. Vi vil gå over til industriel produktion af svinekød, æg og fjerkrækød. Vi vil føre forhandlinger med et firma i USA og sandsynligvis med englænderne. Amerikanerne tilbyder at sælge os en fabrik, et firma. Sådan en fabrik vil kunne producere 250.000 svin på 125...125.000 pladser, på to hold om året, vægt 100 kg, foderforbrug 3,5 kg pr. kg mervægt, betjeningsmandskab på ialt 126 mand. Det er skam sandt. Da jeg snakkede med præsidenten, siger han: hr. Khrushchev, spørgsmålet om majsdyrkning, det er, siger han, Hearsts sag, farmerens, spørgsmålet om svineproduktion, det er en ingeniørs sag, og jeg er ingeniør. Det er vores vej. Vi har købt en fjerkræfarm, en fabrik. Jeg siger Dem åbenhjertigt: vi købte ufornuftigt. Visse aggregater købte vi ikke, for at spare. Jeg kritiserede meget dem, som havde købt. Fabrikken blev sat igang. Den gav ikke de resultater, som firmaet, amerikanerne reklamerede med. Hvad var det for resultater, vi fik på den? På samme fabrik i Amerika passer en mand 100.000 høns, hos os passer en mand 20.000, fem gange mindre. Amerikanerne bruger 3,5 kg foder..2,5 kg, vi bruger 3,5 kg. Vi ved hvorfor, og vi kender lægemidlet mod det, og vi vil bringe det i orden. Vi vil købe ekstra aggregater, vi vil anlægge en strengt teknologisk linie, og vi vil få en fabrik, hvor vi kan betjene 100.000 høns pr. mand, 2,5 kg (foder) pr. kilo mervægt af kød, 272 æg fra hver læggehøne, se det er det, der drager os. Sådant et landbrug har De ikke. Deres landbrug er smålandbrug, men særdeles produktivt. Men selvfølgelig vil et sådant landbrug blive mere produktivt end Deres. Derfor advarer jeg Dem ærligt og redeligt; vi afslutter vore handelsforretninger så at sige til verdensmarkedspriser. Se, det var det om svineavl, og så fik De noget om fjerkræavl med videre. Men jeg må jo gøre mig værdig til at blive beværtet af Dem. Vi køber (allerede) produkter hos Dem, vi vil sandsynligvis købe jeg ved ikke hvor meget, men vi vil også i fremtiden købe. Men jeg vil ikke, så at sige, skabe illusioner hos Dem. Jeg siger ikke til Dem: okay, mine herrer, ser De, vi vil købe alt hos Dem. Det vil jeg ikke. De ser, at vi så at sige potentielt ikke er aftagere af landbrugsprodukter. Når vi køber nu, er det et resultat, om man vil, en arv fra fortiden, som vi har overtaget fra Stalin. Vi kan ikke længere tolerere at man peger fingre ad os og siger, at socialismen ikke kan klare vanskelighederne i landbruget. Vi skal lukke munden på dem, som larmer løs mod socialismen og ser organisatoriske mangler i vort landbrug. Det må De forstå. Et menneske vil jo aldrig købe bare fordi naboer ønsker at sælge. Et menneske køber først, når man intet har...når han er nødt til at gøre det. Vi vil selvfølgelig blive et selvforsynende land. Jeg vil ikke skræmme Dem med, at vi endog kan blive et eksportland med hensyn til landbrugsvarer. Ja, det er muligt for os. Men her kan venskabelige naboforhold få indflydelse på disse spørgsmål, og de kan ordnes. For landbruget er for os ikke en erhvervsgren, ved hvilken vor industri lever og udvikles. Nu kunne jeg, såfremt De ønsker det, endog give Dem et par råd i denne sag, oprigtige og venskabelige. Blot må De forstå, at det ikke er politiske motiver. Ønsker De at have et sikkert afsætningsmarked for Deres produkter? Et stabilt? Stabilt? Så knyt handelsforbindelser med Den tyske demokratiske Republik. Så knyt gode handelsforbindelser med Tjekkoslavakiet' Hvorfor? Der findes der 0,13 ha pløjjord pr. indbygger og i Tjekkoslavakiet 0,14 ha. Se der er jeres græsgange. Det er industrilande,

højtudviklede lande med høj levestandard og stort forbrug af animalske produkter. Nu køber vi, hr. statsminister, for anden gang kød og smør hos Dem og sælger det i Den tyske demokratiske Republik. De må slå ud af hovedet, at De en skønne dag kan vågne op og se at Den tyske demokratiske Republik er forsvundet. Jeg kan forsikre Dem om, at før vil de forsvinde, som tænker således, medens Den tyske demokratiske Republik vil udvikle sig og blomstre. Den er for Danmark den allerbedste partner med hensyn til vareudveksling. Vi er ikke pålidelige partnere. Jeg taler i Danmark, men jeg siger det ligeud: hør her: hvis vi, hvis vi om syv år eller om fem år befinder os i den situation, så vil jeg sige, at jeg ikke er kommunist. Skriv det ned! Jeg risikerer mit partikort. Men jeg skal vise Dem, hvad det sovjetiske socialistiske landbrug er i stand til. Forstår I, om hveden er socialistisk eller kapitalistisk - den er så at sige ikke påvirkelig af politik. Hvis vi giver kunstgødning, og vi har maskiner, og vi har hænder, så vil den overhovedet ikke spørge, om den vokser på socialistisk eller kapitalistisk jord. Det er kun mennesker, der er forblindede og forbitrede på socialismen, de forsikrer sig selv om, at den snart vil gå til grunde. Efter oktoberrevolutionen ventede de, at bolsjevikkerne ville slå sig løs en uges tid måske, og derefter forsvinde. Ok, men se hvor længe vi allerede har muntret os! I 47 år! Og ikke bare på jorden, men også ude i verdensrummet. Og nu agter vi os til månen, ikke for at leve der, men for at se, hvad der sker deroppe. Og vi vil komme til månen. Men hvem der kommer først, er ikke vigtigt for os. Amerikanerne ønsker at komme først, lad dem bare prøve, så bruger vi deres erfaringer. Og vi skal nok flyve derop. Se således står sagerne. Efter dette ved jeg ikke, hvorledes De vil vurdere, så at sige, resultatet af mit besøg, men jeg ville gerne forsikre Dem om, at jeg altid har haft en god mening om det danske folk, om den danske økonomi, og jeg er blevet endnu kraftigere bestyrket i den mening, som næres af vort folk, og har en stor og dyb agtelse for de flittige arbejderes og bønderes arbejde, for videnskabsmændene og ingeniørerne i det danske folk. Men rent konkret: i går fik jeg meddelelse om, at vi har underskrevet en kontrakt om yderligere bestilling hos Dem på fire skibe, og sandsynligvis vil vi købe både æg hos Dem, og vi vil købe mælkeprodukter hos Dem, og vi vil købe kødprodukter hos Dem. Jeg kan ikke fortælle Dem, om vi kun vil købe i år, måske også til næste år, ja måske vil vi også købe fremover i tiden. Det vil afhænge af de betingelser, som vil foreligge i vort landbrug. Dengang da vi kørte i bilen, da fortalte man mig, at De er i strålende humør, når afgrøderne brænder i Vesttyskland og Italien. Men hvis De stadig kan, hvis De ønsker at bede til Gud om at solen må afsvide vor jord, så vil De blive skuffede, fordi intet afhænger af denne, men vi skal lægge kræfterne i, for at dette ikke skal ske. Vi, alle siger, at Gud er i himlen. Derfor sendte vi en kosmonaut op, en til, og en tredie, og endelig sendte vi en kvinde op - hun er jo den omsorgsfulde husmoder - og sagde til hende: du skal se efter. Hun havde intet med sig ned, intet, tomhed. Derfor: vær realistiske! I indeværende år, hvis vi skal tale om situationen, så glæder vore afgrøders tilstand os foreløbig meget. Vi er begyndt, vi er allerede i gang med at høste byg og syd på hvede. Men foreløbig er alt vel, endog meget vel. De oplysninger, som vi får fra Sibirien, glæder os også meget. Men jeg vil helst gå frem som bonden. Bonden taler først om høsten, når han stækker den i laden. Men så længe den endnu står på roden, er det en fin høst, der stadig er underkastet forandringer. Jeg vil gerne takke Dem for Deres gave og for Deres opmærksomhed. Vi vil sandsynligvis komme til at udveksle erfaringer med Dem, vi vil sikkert blive købere af Deres racekvæg, især af malkekvæg; hvad angår svin, så har De øjensynlig gode svin, men som jeg allerede har sagt til Dem, så stikker vore svin ikke op over for jeres svin. Men desuden, hvis De har en lov, hr. statsminister, De har en lov - undskyld mig at jeg kritiserer - som forbyder eksport af racesvin; det er en ufornuftig lov. For hvis vi får brug for at købe, så kommer englænderne med tilbud, og så køber vi i England. Men jeg ønsker ikke at blande mig i Deres indre anliggender. Dem må De selv ordne. Tak for gæstebudet! Tak for gæstfriheden! Jeg bringer Dem en tak fra mig selv og fra mine venner, som ledsager mig og overbringer Dem en hilsen fra Sovjetunionens folkeslag. Jeg glæder mig over Deres resultater og ønsker, at de må blive endnu bedre. Vi ønsker at leve i venskab og i fred med Dem. Det er nyttigt for Deres folk, det er nyttigt for vort folk, og det er nyttigt for alle verdens folkeslag. Tak for opmærksomheden! Undskyld at talen har varet så længe.

Kilde: lydbåndoptagelse Danmarks Radio, oversat af Forsvarets Efterretningstjeneste. Den officielle version af talen blev offentliggjort i Pravda den 19. juni 1964.

Noter:

Khrusjtjovs udflugt til Fyn den 18. juni omfattede i rækkefølge besøg hjemme på gården hos landbrugsminister Karl Skytte, tidligere statsminister Erik Eriksen, husmand Jens Andersen, Dalum Landbrugsskole, Odense Rådhus og H.C. Andersens Museum.

Khrusjtjovs følge på rejsen til Skandinavien bestod af fru Khrusjtjov, udenrigsminister Gromyko, formanden for Statskomitéen for kulturelle forbindelser med udlandet S.K. Romanovskij, Pravdas chefredaktør P.A. Satjukov, Izvestijas chefredaktør A.I. Adzjubej, 1. vicelandbrugsminister R.N. Sidak, viceudenrigshandelsminister M.R. Kuzmin og fra det sovjetiske udenrigsministerium pressechefen L.M. Zamjatin, chefen for den skandinaviske afdeling A.E. Kovaljov og protokolchefen F.F. Molotjkov plus rådgivere, eksperter og journalister.